

SLOVENSKI NAROD.

Izdaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za o znanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Naročuje se lahko z vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Upravništvo „Slov. Naroda“.

Državnozbornske stranke na razpotji.

Jutri na sv. Mihela dan se prične zopet državnozbornsko zasedanje, in v resnici bilo bi vzeti tehtnico v roke, da bi bilo možno soditi vsaj nekoliko, kje bo konečno prevaga in zmaga. Žalostno, prežalostno je pa samo to, da cislitavski narodi bodo škodo trpeli, naj se posreči, recimo, sedanjim desnici še toliko ugoden izid. Odkar zahajajo za Taaffejeve vlade poslanci na državno zborovanje, neso odšli nobenkrat s tako težkim srcem na Dunaj, kakor odhajajo sedaj. Srce jim je tužno glede na kakovost sedanje vlade in glede na žrtve, ki se bodo od cislitavskih narodov zahtevale.

Stvar je taka. Cislitavska vlada se je dogovorila z ogersko vlado za obliko raznih predlog, da se obnovi nagodba mej obema polovicama, ne da bi se bila poprej pomenila s strankami državnozbornske večine. Kljub temu zahteva, da se pred-

loge, njene vsprejmo nespremenjene. Vlado izgovarjajo, češ, da jej desnica ni naznanila, kako naj bi se vedla pri pogajanju z ogersko vlado. Če je to res, potem je napaka na strani vlade in desnice; kajti vlada bi bila morala opozoriti stranke desnice, kako namerja pogajati se, in desnica bi se bila morala podvzati, da bi bila izročila določen program, po katerem se je vladi ravnati. Poslednja bi potem vsaj izgovora ne imela, da se ji ni bilo opirati na nobeno podstavo. Avstrijska vlada se ni vedla nasproti desnici, kakor da bi jo odlikovala s posebnim spoštovanjem, ampak tako, kakor da bi je ne poševala ali pa poševala kot tako, katera pleše radovoljno, naj jo zagode vlada, kakor hoče.

Da postopa avstrijska vlada z desnico tako, krive so neugode razmere mej desnico samo. Mi smo že poudarjali, da Poljaki gospodujejo samo na videz na desnici, dejanska resnica pa je to, da so Poljaki vedoma ali nevedoma samo pomoček vladi, da jo krene v pojedinib, pomenljivih slučajih, kakor se zdi njej primerno. Vsled tega ima vlada desnico vedno na razpolaganje. Poljaki so bili tudi prejšnjim vladam tak pomoček, in kakor vse kaže, bodo tudi zanaprej. Posledica takim razmeram je ono postopanje vsakatero vlade, katero ponižuje vse parlamentarno ukrepanje. Vlade se vedejo kot nezmojljive, kajti predloge se morajo vsprejeti bistveno, kakor se osnujejo od strani vlade, če ne, se pa ne predložijo v najvišje potrjenje. Vladam raste tako greben, in menda v tem pogledu ni ponosniše vlade od avstrijske.

Glede na ponovljenje nagodbe z Ogersko pride zraven pa še madjarski pritisk; Madjarji se v obče vedejo kot zapovedniki vsej državi, torej tudi cislitavski polovici. Znano je, da jih podpirajo Velikonečija, liberalni avstrijski Nemci in vse židovstvo. Nekako zaničljivo je govoril te dni „Pester Lloyd“ o cislitavskem državnem zboru; rekel je, da ta potrdi vse, kar zahtevajo za novo pogodbo Madjarji. On pravi, da liberalna levica našega državnega zbora pritegne vsekakor na vse strani Madjarom; ko bi se pa desnica kujala, „mi, — se ve da potem — potem bi prišlo vender do nagodbe.“

Ali neso te besede največa oholost, katera pometa s cislitavskimi narodi? Ali ni to pravo žuganje, s katerim se uničuje vsakatero pošteno pogajanje? Zares, utegne se desnica državnega zbora vprašati, s kakim namenom prav za prav ustopi zopet v zborovanje? Ako ne pomaga še toliko pravično očitaneje nič, potem je krajša pot ta, da Madjarji kar narekajo, pa je vse prav. Vse drugo je samo komedija, s katero se svet slepi, kakor da bi veljalo pri nas kaj parlamentarno pogajanje. V takem položaji je sedanja državnozbornska desnica; iz tega je sklepati, kaka čustva vzgrevajo zdaj prave narodne zastopnike!

Sedanja vlada pa se vede ravno glede na desnico, kakor da bi je ne bilo veliko mari zanjo. To prihaja od tod, ker poleg Poljakov v obče vidi v sedanjem posebnem slučaju, da se ji naklanja tudi liberalna nemška levica ali nemško-avstrijski klub.

Poslednji se nadeja, da pride njegova stranka zopet na krmilo že ob tem obravnavanji, ali pa, da dobi za se nekaj ministerskih stolov. Nemško-avstrijski klub je jedini, kateremu neso mari pravi narodni in državni, ampak zgolj njegovi, to je kapitalistični interesi. Njemu je samo do tega, da bi zopet gospodoval in ponovil gospodarstvo prejšnjih dob. In ker gospoduje jednako liberalstvo tudi na Ogerskem, je umljivo, zakaj so Madjarji še toliko drznejši, ker bi videli radi, da bi jednaki tlačitelji narodov gospodovali tu in tam. (Konec prih.)

Višja dekliska šola za Ljubljano.

V šolskih zadevah Slovenci kaj počasi napredujemo, nekaj ker ni pravega zanimanja, nekaj pa tudi, ker ni potrebnih sredstev. Do dobrih narodnih učilnic bi Slovenci že kazali potrebno naidušenje, ako bi nam vlada dovolila osnovati si slovenske višje učilnice. Zavoljo tega pa zavedni Slovenci z veseljem pozdravljamo predlog, ki ga stavi veljavna osoba na merodajnem mestu, predlog, po katerem bi utegnili Slovenci priti do višjih slovenskih učnih zavodov. Tak predlog je bil v mestnem zboru Ljubljanskem stavljen po g. dr. Vošnjaku, ki želi za Ljubljano višjo deklisko šolo. Da je bil ta predlog stavljen o pravem času in na pravem mestu, to je

Ko je bil že na odhod pripravljen, sreča pri hlevu Miciko, ki je nesla naročaj ravno nakošene detelje. Bilko cvetoče detelje utakne za klobuk in reče:

„To si vzamem od tebe za spomin, Micika! Midva se ne bova več videla, a Joška bom sem poslal!“

In poda jej roko in loči se. „Dobro se imej — z Bogom!“

Dekllica je bila videti trudna in otožna. Ko je čula Joškovo ime, nagubančila je obrvi in obrnila glavo proč. Matej bi jej bil rad povedal, kaj namerava, ali odložil je to, meneč, da bo najbolje, če jej pove Joško sam.

Tako čudno sta zapustila brata steklarja prenočišče. Oba sta odšla brez zajutрка.

Matej se je spustil naglo za bratom po cesti. Vedel je, da je šel proti Kijovu: tako sta se bila zmenila. Solnce je stalo že precej visoko; bilo je okolo sedme ure. Ko gre Matej nekaj časa, začne mu vroče prihajati; klobuk sname z glave in si otere z roko čelo. Pri tem si popravi malo deteljico na klobuku in nehoté začne pevati:

„Pod kmetijo brvica se ziblje — — —“

(Dalje prih.)

LISTEK.

Brata steklarja.

Češki spisala G. Preissova, preložil Franjo T.

(Dalje.)

Svest si je, da prav dela, in to ga tolaži, tiho jokaje si olajša srce. Nobenega očesa ni zatislil v tej noči. Kako srečen je proti njemu stareji brat! — Micika pa je čakala zunaj že dve uri, potlej pa se je vrnila žalostna in nevoljna v hišo.

Matej je to jutro zaspal in ko se je prebudil, začudil se je, da ga je Joško prehitel. To še ni bilo nikoli, vselej je ustal stareji brat prej, nego Joško in moral ga je navadno buditi.

Matej pomoli, dene na sebe nekaj obleke in gre k vodnjaku po vode, da bi se umil. Tu pa ga še le čaka iznenadenje! Voza ni pred kolarnico!

Ko se zavé, hiti v hišo vprašat, kaj je to.

„Kje je Joško?“ S temi besedami stopi v kuhinjo in prestraši tu Franico, ki je kuhala. Micike ni bilo tukaj; imela je v hlevu dela s kravami.

„No, čeden dečko je tvoj brat,“ oponaša dekle. Zjutraj zgodaj izvleče voziček — Micika je skočila k oknu, da pogleda za njim in on jo je dobro videl

— saj se je neki tako žalostno ozrl — a ne, da bi jej voščil dobro jutro! In to za to, da je po noči zastoj prišla k lipi na shod z njim.“

„Micika z Joškom?“ otrpnelo zakliče Matej in prebledi.

„No, da —“ odgovori dekle in stopi bliže k Mateju. „Prosim te pa, ne povej Miciki, da sem ti razodela to; prosila me je, naj bi nikomur ne povedala. Tebi pa, bratu, že smem reči, da ni lepo od Joška, šale uganjati z njo. Včeraj zvečer jej je pošepetal, naj bi prišla o polunoci k lipi in revica ga je dve uri tam čakala. Ko je prišla nazaj, potožila mi je to. Joško pa je mej tem trdno spal, a to si sme dobro zapomniti!“

„Kaj sta se imela rada?“ vpraša Matej kakor v spanji in okolo ust mu igra bolesten smeh.

„Ne vem,“ odvrne dekle. „Samo lani o pustu mi je rekla, ko je dobila od vaju oni lepi steklenički, da bi Joška hotela, ko bi bil tudi loncevezec. Bila je li ta volja resnična, ne vem, a njegovo stekleničko hrani ko sveto podobico, tvojo pa je dala še isti dan meni — —“

Mateju šine kri v glavo in prvokrat v svojem življenji zavida Jošku. A to traja le malo časa. Franice ne vprašuje nič več, vedel je dosti. Umiri se, gre se umivat in plača prenočino.

razvidno že iz tega, ako se ozremo le malo po sednih mestih, kjer nahajamo take zavode. V Zagrebu imajo že kacic 15—20 let „višjo djevojaško šolo“, v Celovci imajo deklisko meščansko šolo, jednako učilnico imajo v Mariboru. Gradec ima seveda vse polno učilnic te vrste, poleg teh pa še dekliski licej, deklisko latinsko šolo, katero je od vseh strani zelo podpirana.

Vprašanje je samo, ali se predlog g. dr. Vošnjaka ujema z obstoječimi postavami in minister-skimi naredbami? Dakako! Šola, ki naj bi se po predlogu omenjenega domoljuba osnovala, spada v vrsto dekliskih meščanskih šol. Vsaka meščanska učilnica mora imeti z ozirom na krajevne razmere to ali drugo praktično namero, t. j. ozirati se je pri sestavi učnega načrta na kmetijstvo ali na obrt pri dečkih, pri deklicah pa na gospodinjstvo. Za meščanske šole v Avstriji namreč ni predpisan jeden jedini učni načrt, marveč si vsaka taka učilnica na podlagi nove državne šolske postave od 2. maja 1883 in na podlagi ministerskega ukaza od 8. junija 1883 sestavi svoj načrt, kojega predloži ministertvu v odobrenje. Tak načrt bi si osnovala po svojem okusu na podlagi obče veljavnih postav in ukazov tudi nova višja dekliska šola v Ljubljani, ki bi imela naslov „Dekliska meščanska šola z gospodinjstvom značajem“. Ali je mar dolžnost Ljubljanskega mesta, da osnuje tako šolo? Postava, zadevajoča kranjsko šolstvo, deželni zakon od dne 29. aprila 1873 določuje, da se ima v vsakem okraju osnovati najmanj jedna meščanska šola. Ta postavna določba je in bo ostala na papirju, kajti jedini Krški okraj ima svojo meščansko učilnico. Drugi okraji, izvzemši Idrijo, skoro da ne potrebujejo takega zavoda, ker so premajhni. Ljubljansko mesto pa šteje deklet za tako šolo zadosta. V Ljubljani dokončajo dekleta ljudsko šolo z 11. in 12. letom; kam pa potlej ž njimi? Pri Uršulinkah dobivajo nekatere deklice tudi še s 13., 14. in 15. letom v višjih razredih kolikor toliko dobrega pouka, a ta je nemški. Od tod pa prihaja, da je izobraženeje ženstvo pri nas nemško izrejeno, da le nemško misli in nemško govori. Zatorej naj se izcimi iz dr. Vošnjakovega predloga slovenska dekliska meščanska šola v Ljubljani.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 28. septembra

Mej prvimi predlogami, s katerimi se bode bavil državni zbor, bode zakon o delavskih bolniških blagajnicah. Gosposka zbornica bode se pa bavila z zakonom o zavarovanju delavcev proti nezgodam.

Ogerska skrajna levica se tudi letos najbrž ne udeleži zborovanja delegacije. Ta stranka je že resno premišljevala, da bi se udeležila zborovanja delegacije, a na jednega njenih članov pisal je Ludovik Kossuth pismo, v katerem se je izrekel proti temu. To pismo je pa imelo tak upliv, da je stranka zopet sklenila, da njeni pristaši tudi letos še ne pojdejo v delegacije.

Vnanje države.

Bivši bolgarski finančni minister Zeleskovič je v petek nenadoma umrl, ko je ravno poprej bil pri Cankovu, da se je ž njim pogovarjal o položaju. Zeleskovič bil je občno spoštovan, tedaj se njegova smrt občno obžaluje. — Generalu Kaulbarsu šlo je mnogo Cankovcev naproti. Ko je general v imenu carja razvil cel program, je neka dama odgovorila mu v imenu Bolgarije, izražujoč veselje, da je prišel ruski odposlanec. Ta dama imenovala je člane sedanje vlade izdajice. Osobe, ki so šle generalu Kaulbarsu naproti, se pa nekda neso upale ž njim v mesto, ampak so se poizgubile po raznih stranskih ulicah. General Kaulbars je že imel obširen pogovor z ministerskim predsednikom Radoslavovom. Že ta pogovor je pokazal, da se bode težko doseglo sporazumljenje mej Rusijo in sedanjo bolgarsko vlado. Najprej je general zahteval, da se takoj odpravi obsešno stanje. Ministerski svet je sklenil, da se obsešno stanje odpravi dne 3. oktobra. Potem je general rekel, da se mu zdi, da so volitve za veliko sebranje prezgodaj razpisane, kajti slišal je, da se agituje za kneza Aleksandra Bolgari bi vendar morali vedeti, da kneza Battenberga več ne smejo voliti. Nadalje je vprašal Kaulbars, zakaj se kompromitovane osebe še neso izpustile. Radoslavov mu je odgovoril, da o tem imajo odločiti sodišča. Kaulbars je vprašal, čemu so se sežgale zastave, na kar mu je Radoslavov odgovoril, da je to izključno vojaška stvar. Nadalje se je Kaulbars pritožil, da žandarji stražijo ruski konzulat, da državljani ne morejo obiskavati ruskega konzula. Radoslavov misli, da je to brez pomena, sicer se pa to ni naravnost zaukazalo. General je očital vladi, da zastopa le jedno stranko.

Radoslavov pravi na to, da so vse stranke zastopane v vladi razen Cankovcev. Koncem je Kaulbars izrekel obžalovanje, da vlada ne uživa carjevega zupanja. Radoslavov pravi, da je temu le to krivo, da so Rusi premalo poučeni o bolgarskih zadevah ter preveč poslušajo vladi sovražne intrigante.

Turki popravljajo hitro utrdbe okolu Erzeruma. Tjakaj odposlalo se je tudi topov različnih velikostij za 24 baterij. Varnost okrog Erzeruma je jako majhna in Turki se boje, da ne bi Rusi tega porabili, da začno boj, ko bi se razmere v Bolgariji za nje neugodno razvile.

Nemški oficijozni na vse pretege opravičujejo Bismarcka, da ne ovira ruske politike na Balkanu. Vse opravičevanje pa vedno bolj dokazuje onemoglost Nemčije, ki iz strahu pred Francozi ne more več uplivati na evropsko politiko. Tako sedaj zopet piše „Hamburger Correspondent“, da je sicer Nemčiji ravno tako na tem ležeče, da se Rusija ne razširi po Balkanu, kakor Avstriji. Nemčija pa tega ne more braniti, ker se Avstrija ž njo ni dovolj tesno zvezala, Italija in Anglija se pa za kako veliko zvezo ne moreta jemati v poštev. Nemčija more se zanašati le na rusko prijateljstvo, ko bi se zamotala v boj s Francijo.

Uradnikom angleškega parlamenta se je ukazalo, da naj bodo pripravljene, ko bi se morda moral parlament sklicati še pred 11. novembrom. Angleški vladni krogi tedaj mislijo, da se utegnejo stvari v orientu tako zasukati, da bodo Angleži še prisiljeni braniti z vojno svoje koristi, za kar pa treba dovoljenja parlamenta. — „Times“ razlagajo tako angleški prestolni govor, da ne bode nobena vlast ovirala ruske okupacije v Bolgariji. Ako se Rusi utrdijo na jugu Dunava, naj si Turki sami sebi pripišejo, ker neso hoteli preuzeti uloge glavnega organizatorja balkanskih držav. To nalogo prevzela je sedaj Rusija, seveda v lastnem interesu. Teško se je mešati v zadeve tujih narodov, če bi slednji to tudi želeli. Evropa ne more drugače postopati, če se Turčija neče postaviti proti Rusiji.

Francozi imajo nove težave na Madagaharu. Madagasi nečejo izpolnjevati mirovne pogodbe, ki se je bila sklenila. Morda bode Francija v kratkem morala poslati več vojakov na Madagaskar.

Dopisi.

V Kobaridu 24. septembra. [Izv. dop.] (V odgovor „Edinosti“ in v zagovor sebe in učiteljstva) Z nekakim svetim strahom pričakovali smo vsled počitnic tu bivajoči učitelji nadaljevanje v „Edinosti“ započetega članka: „O stanovih ter o učiteljskem stanu posebe“, ker slutili smo, da se gotovo iznova zaleti s svojim aparatom v naš stan, — kar učiteljstvu na deželi silno škoduje. Naša slutnja je bila povsem opravičena, kajti spominjamo se, kako tedencijozno nas je lani, uprav sedaj leto, napadala. Da so pa bili vsi oni napadi neumestni, neopravičeni, da so bila vsa ona sumničjenja le povod neplemenitega, uprav tedencijozno — neblagega namena, — o vsem tem sem na dolgo in široko govoril in morda tudi dokazal v dopisu: „Iz učiteljskih krogov“ v „Slov. Narodu“ lanskega leta od 251. do 254. šte. Če nas je pa kedó lani napadal, nas bode dosledno letos tudi; če nas je lani bičal, nas letos dosledno božkati ne more! Tako smo si domišljavali, tako smo slutili — in neso se motili.

V 75. štv. „Edinosti“ spravil se je nekdo nad učiteljstvo z vsem svojim ogromnim aparatom in dokončavši oni osodepolni oddelek bi se bil prav lahko oddahnil: „Dixi et salvavi animam meam!“ Po izrekih in raznih predikatih, katere kaj velikodušno pridaja učiteljstvu, da, po vsem bi se dalo soditi, da je letošnji napad silno v sorodstvu z lanskim dopisom: „Žlica modrosti“ v 87. šte. prslovne lanske „Edinosti“, če se morda oba nesa porodila za uredniško mizo — kar bi sicer ne bil niti čudež niti novost za nas, ki smo poznali preblagega pokojnega Dolinarja.

Toda o tem pozneje.

Prebravši oni oddelek v 75. šte. bi čitatelj skoro ne mogel družega soditi, kakor: „In vi, učitelji, vi še kričite, da ste slabo plačani, da se s toli revno plačo ne da živeti, kakor veli državni šolski zakon?! Še to imate preveč za vaše revne študije, za vašo duševno revnost, za vašo domišljavost!“ Da, jedino kaj tacega bi smela „Edinost“ pisati v svojej 76. šte., če bi bi a logično sklepala glede na svoje premise v poprejšnji številki!

Kaka prevara! Kakor bi odrezal, spremenil je oni članek svojo barvo ter počel peti jeremijade in prelivati mačje solze, češ: kakó se mora učiteljstvo truditi za borni svoj kruhek in kako se ga pri vsem tem terorizuje. Res, vrljih prijateljev imamo v Dolenčevj (?) tiskarni! Glede na take prijatelje pa z mirno vestjo lahko vzdihnemo: „Dagli amici mi guardi Dio, che dai nemici mi guarderó io!“

Res, čudili smo se, da smo v 76. šte. dobili tako odločnega zagovornika.

Ko pa slučajno naletim na „listnico uredništva“ in ko preberem, kar piše ondi glavni urednik preslavna Edinosti, tedaj mi je res zavrela kri opravičene jeze in globokega razžaljenja. Kakor Poncija Pilata v „Credo“ tako me v svojej mogočni vsevednosti obsodi (— in to celó apodiktično trdi —), da sem pisatelj neke dopisnice, ki je neki javno insultovala slavno njeno uredništvo. O nekej dopisnici sem bil sicer pozneje zvedel, kakor tudi, da se je mej „šest učiteljev“ uštelo tudi mene, za kar se pa nesem posebno jezil. Da bi se pa ž njo koga silno insultovalo, tega ne vem. Slavno uredništvo bi mi storilo veliko ljubav, če bi isto dopisnico natisnilo, da bi vsaj videli, kaj neki je tako groznega na njej. Pa, ni li morda ravno tista, za mé osodepolna dopisnica uplivala na antiučiteljske razburjene duhove v Dolenčevj tiskarni, da se ni v bodočej štv. več takó napadalo že itak dovolj običano učiteljstvo?! Kdo vé?

Faktum pa je, da nesem pisatelj one dopisnice, — in s tem bi odpadla vsa nepotrebna jeza in vsi nezasluženi predikati, katere bi si nakopal na glavo, če bi bil jaz toli predrzen pisatelj nesrečne one dopisnice. Stvar pa se ne dá več popraviti in vsakdo ima črno na belem pregrozno sliko moje malenkosti.

Let mi je sicer več kot par preveč naložil, katere mu prav rad vrnem, kakor tudi Parnella in vse „gospodičiče.“ Karakteristična pa je ta „listnica uredništva“ vendar le, ker iz nje izpoznajo njeni dopisovalci, — koliko smejo zaupati močatosti in uredniškej tajnosti sedanjega uredništva. Da mi je naložil na hrbet proslavljenega Jonka, to me silno malo peče, ker so ga njegovi vazali in njegovi občinarji dovolj proslavili in oprali v „belej Ljubljani.“ Če sem pa tudi jaz k temu pripomogel, — dobro delo sem storil. Surovo ga pa nisem napadal, celó jako galantno sem se časih vedel ž njim.

Da bodo pa videli p. n. dopisniki, kakó zná varovati slavno uredništvo tajne, in kako se slavnostem nikoli ne tresejo „hlačice“, pardon! „hlače“ pred neko c. kr. oblastjo, ki z bistrim očesom čita osobito slov. liste, naj povem: da me je še kot dijaka izdal političnej oblasti vsled neke politične vesti, dasi je za vir prav takó dobro vedel, kakor jaz. Sitnosti sem imel silno, to si vsakdo more misliti: politična stvar, slovenski list in pa — dijak, to marsikojemu c. kr. ne pojde tako precej v glavo. Da bi se pa malce maščeval nad menoj, izdaja me, ko vendar hoče vedeti na prvej strani istega lista, da čujejo neki nad nami z razjarjenimi očmi c. kr. okr. glavarji z žandarji in policaji! Kako nizka, osvetljivost! Eh, gospodine uredniče! na pravega ste naleteli! Osveta Vaša ne bode imela posledic, katerih se morda želite; — škodovati pa bi utegnila Vam, ker dopisovatelji Vaši lahko spoznajo, na kakega moža se jim je zanašati, če jih kedáj opravičeno ali neopravičeno zadene Vaša jeza.

Kakega prijatelja in zagovornika pa ima učiteljstvo, spoznalo je isto že lani in ad supplementum iz letošnje 75. štv., o čemer naj spregovorim dve tri v naslednjem odstavku. (Dalje prih.)

Iz Ljutomera 27. septembra. [Izv. dopis.] V petek 24. septembra t. l. se je tukaj vršilo običajno premiranje konj. Kakor slovi Ljutomer po izvrstnem vinu, tako tudi po čilih lepih konjih in marsikateri je dobil lepo številno srebrnjakov kot darilo umnega konjerejstva. — Da konjereja v Ljutomerem okraji napreduje, je komisija za premiranje konj tudi letos pripoznala, žalibože, da neso razumeli vsi, smelo se reče, malokateri nemških besed, ki jih je govoril g. pl. Haupt konjerejcem. Tembolj prijetno je pa bilo poslušati poučljivi slovenski govor živinozdravnika g. Munde. V jasni domači slovenski besedi je g. Munda razlagal konjerejcem, kako jim je ravnati s konji, kako jih krmiti, posebno v prvem in drugem letu in kako jih prevajati. Slikal jim je, kaj upliva na moč kosti in mišic pri konjih, kaj na njih kopita, sploh kaj vse, da dobi konjerejec zdravega, lepega in čilega konja. G. živinozdravniku Mundu gre gotovo hvala vseh poslušalcev za poučljive besede. — Zakaj pa ne slišimo nikdar takih besed iz ust v Ljutomeru nameščenega živinozdravnika? Ker ne zna slovenski. To pa tudi uzrok, da ima tukaj jako, jako malo posla; on ne razume kmetov — kmetje živino- in konjerejci pa ne razumejo njega. — Dežela oziroma deželni odbor bi jako ustregel celemu tukajšnjemu okraju, ako bi v Ljutomer namestil drugega živino-

zdravnika, seveda takega, ki je tudi popolnem vešč slovenskega jezika.

Domače stvari.

† Adolf Obreza.

Kakor smo včeraj na kratko omenili, umrl je v nedeljo zvečer g. Adolf Obreza, posestnik v Cerknici, deželni in državni poslanec. Pokojni porodil se je 1834. leta v Gorici, kjer je dovršil gimnazijo, pozneje se pa naselil v Cerknici, kjer je 1860. l. postal župan in kot tak dne 12. junija 1870 s tehtnim govorom otvoril tabor v Cerknici, za kateri si je poleg g. Hrena in drugih rodoljubov stekel posebnih zaslug. L. 1874 bil je voljen v deželni, pet let pozneje pa tudi v državni zbor. Njegovo delovanje je čitateljem našega lista znano. Bilo je neuspešno, kakor je sploh neuspešno dosedanje delovanje naših slovenskih poslancev. Prizadeval si je mnogo, da bi se upeljal borsni davek, a njegovi napor ostali so brez plodu. V političnih vprašanjih bili smo poslednja leta s pokojnikom precej navskriž, a debata o tem je končana, in ko bi ne bila, prestrigla jo je njegova prerana smrt, ki je nemilo zadela njegovo obitelj in vse sosede, pri katerih je bil priljubljen in spoštovan. Lahka mu zemljica!

— (Otročje zabavišče) v nunskem samostanu (pri Uršulinkah) otvori se dne 1. oktobra na podlagi slovenskega jezika, s pripomočjo mestnega magistrata. Število otrok omejeno je na 50.

— (Pevska vaja) moškega zbora Čitalnice prestavi se zaradi pogreba gosp. A. Obreze na jutri (sred o) ob 8. uri.

— (Umirovljen) je učitelj na tukajšnjem učiteljski gosp. I. Kronberger.

— (Kranjski notarji) imajo v ponedeljek dne 4. oktobra dopoldne ob 10. uri v notarski zbornici (Nemška ulica 8) zbor z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo notarske zbornice. 2. Pretresovanje in odobrenje računa za 1885. 3. Določitev proračuna za 1886. 4. Poročilo o nameravnem natisu knjige slovenskih uzorcev. 5. Razgovor o predlogu, da bi se podpisani na pismih pod 100 gld. brezplačno legalizovali. 6. Posamični nasveti in predlogi. Dne 3. oktobra imajo gg. notarji zabaven večer pri „Slonu“, dne 4. oktobra po zboru pa skupni obed v hotelu pri „Slonu“.

— (V Loškem Potoku) od 17. t. m. nihče več za kolero zbolel in od 22. t. m. nihče za kolero umrl. Vsa Kranjska je torej kolere prosta.

— (Uradno izvestje o kolero na Primorskem.) Od polnoči 26. do polnoči 27. t. m. v Trstu 7 slučajev v okolici 1. Doslej v Trstu 643 oseb zbolelo, 211 ozdravelo, 409 umrlo. Z dežele se naznanja: V Dolini 3 slučajji, v Prebeneku 6 slučajev, v Pulji 1. Dne 27. t. m.: V Buzetu, v Sowiščijani, v Vilezi in v Pliskovici po 1 slučaj.

— (Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj) zboruje dne 7. oktobra t. l. ob 9. uri predpoludne v Komnu z naslednim dnevnim redom: 1. Pouk iz računstva v 2. razredu. 2. Kritika o pouku. 3. Predavanje: „Brez naslova“. 4. Podrobni načrt o kmetijstvu v nadaljvalnem tečaju. 5. Predlogi. — K mnogobrojnej udeležitvi uljudno vabi Odbor učiteljskega društva.

— (Iz učiteljskih krogov) se nam poroča 27. septembra: Letošnja učiteljska skupščina za Litijski okraj bi bila imela biti meseca aprila, a vsled bolezni c. kr. nadzornika g. Tauffererja preložila se je na 18. dan septembra t. l. Imenovanega dne otvori g. c. kr. nadzornik skupščino ob 9. uri z običajnim nagovorom in pozdravom, se spominja i v minolem letu umrlega g. Iv. Hočevarja ter pozdravi slednjič g. c. kr. okrajnega glavarja, kateri je počastil skupščino s svojim pohodom. Ko si izbere g. c. kr. nadzornik svojim namestnikom g. Plhaka, nadučitelja iz Zagorja, volita se zapisnikarjema g. nadučitelja Cepuder in gdč. učiteljica Ščetina, oba iz Litijske. — Temu sledi poročilo g. c. kr. nadzornika o nadzorovanji posamičnih šol. Pouk, pravi, bil je skoro v vseh šolah uspešen, le na nekaterih bi bilo želeto malo več vnetosti in natančnosti. Posebno slovensčina naj se marljiveje goji, da se otroci vsaj materni jezik navadijo pravilno govoriti in pisati. Tudi v drugih predmetih podal nam je svoje

opazke in nasvete ter nas spodbujal, da si prizadevamo kolikor le mogoče zadostovati postavnim terjatvam. — Potem bere gdč. Janočna svojo razpravo: „Wie wäre der Anschauungs-Unterricht mit jedem anderen Lehrgegenstande am zweckmässigsten zu verbinden?“ v nemškem jeziku, katera se brez debate na znanje vzame. — G. Peter Gross iz Zagorja pa nam je prav dobro kazal, kako nam je poučevati zemljepis domače dežele v ljudski šoli, ako hočemo doseči povoljnega uspeha. — Tretji poročevalec bil je g. Bartel iz Šmartna; ta je imel govoriti: „Kako naj se sadjereja teoretično in praktično poučuje?“ Ko tudi ta svoje dobro sestavljeno poročilo prebere, preide se k posamičnim nasvetom.

— Prvi nasvetuje g. Cepuder, da naj se slav. učiteljska skupščina obrne s prošnjo na vis. deželni odbor, oziroma vis. deželni zbor, in sicer: a) da se povišajo plače učiteljem na večrazrednicah in pa onim v mestih in trgih, kjer je življenje mnogo dražje, nego li v glavnem mestu; b) da se doba učiteljevanja zniža vsaj na 35 let in da se uštejajo v pokojnino tudi leta pred drugim učiteljskim izpitom; c) da se petletne doklade računijo po dotični učiteljevi plači, a ne po najmanjši; d) da se velike počitnice tudi po deželi zdaljšajo na 2 meseca, kakor v mestih, kjer so srednje šole. — G. nadučitelj Zajec želi, da bi se vsem stalno nameščenim učiteljem podelila pasivna volilna pravica; g. Janovsky, učitelj iz Višnje gore, pa želi, da bi se podelila stannarina učiteljem večrazrednic, kjer nemajo prostega stanovanja. — Ko je še g. nadučitelj Adlešič nasvetoval, da se knjižnični odbor pooblasti, da sme samostojno nakupovati knjig za okrajno učiteljsko knjižarno, preide se k volitvam v stalni in knjižnični odbor. — V stalni odbor se volijo gg. Adlešič, Cepuder, Čerin in Plhak, v knjižnični pa gg. Adlešič, Cepuder, Čerin, Toman in gdč. Ščetina. Predsednikom knjižničnega odbora voli se jednoglasno g. Cepuder. — Ko sta še gg. Škrbinec in Zajec pregledala letni račun okrajne učiteljske knjižnice, sklene g. c. kr. nadzornik skupščino s trikratnim „hoch“ in „živio“ na presvetlega cesarja, na kar se zapoje cesarska pesen. — Skupni obed bil je v gostilni g. Oblaka, kjer smo se do 4. popoldne zabavali, ko je prišel namreč v Litijo prevzvišeni knez in škof Ljubljanski. — Pri tej priliki zbrali smo tudi 23 gld., za katere se bode postavil nagrobni spominek g. Iv. Hočevarju iz Šentlamperta. Tako so učitelji Litijskega okraja pokazali, da spoštujejo in čislajo svoje tovariše tudi še onkraj groba.

— (V Trstu) so včeraj praznovali 50 letnico „Loyda“ in pri tej priliki spustili v morje parobrod „Imperator.“ Ta parobrod največji izmed vseh Lloydovih, je ves od jekla narejen, 4036 angleških čevljev dolg, 45' širok, 33'5" visok. Njegov „displacement“ (izmeščenje vode) znaša 8000 ton in kadar bode popolnem natvorjen, ga bode 26 čevljev v vodi. Veliki gonilni stroj ima 4500 konjskih moči razen tega pa je še mnogo drugih strojev v vsakovrstne namene. Parobrod bode imel elekrično razsvetljavo (130 žarnic), za potovalce bode na njem v vsakem oziru izvrstno skrbjeno. Parobrod „Imperator“ popolnem dodelan stal bode 1,200.000 gld.

— (Puška repetirka) je sedaj na dnevnem redu in gotovo je, da nam tudi ta dobrotina ne odide, gotovo tudi, da bode vsa ta stvar stala veliko, veliko milijonov goldinarjev. Koliko da bodo znašali vsi troški, tega sedaj še nihče ne ve, ker ni določeno, katera repetirka se bodo uvela v avstrijsko vojsko. Na izber sta dve sistemi, puška Mannlicherja in Čeha Krnke. Vojaški list „Vedette“ se jako topla poteza za poslednjo in piše o lastnostih obeh pušek tako: 1. V puško Mannlicherjevo more se nabasati 5, v Krnkovo pa 10 patronov. 2. Mannlicherjeve puške se ne more posamič basati, ako je magacin na pol napolnjen, Krnkovo pa se more v vsakem slučaju basati z novimi patroni. 3. Puška Mannlicherjeva je sestavljena iz 36, Krnkova samo iz 18 delov. 4. Za čiščenje Mannlicherjeve puške treba dleta in še kaj družega, za Krnkovo pa ničesar. 5. Pri Mannlicherjevi puški treba veliko vijakov, peres itd., pri Krnkovi pa niti petine vsega tega. Glavna razlika pa so troški. Krnkova puška stala bi samo 26 gld., Mannlicherjeva pa 35 gld., pri 1 milijonu pušk bilo bi torej 9 milijonov gld. razločka. Naj se torej vsprejme Krnkova puška, da je ne dobi kaka druga velevlast.

— (Iz pred porotnega sodišča.) (Konec.) Vse te sleparije izpeljal je zatoženec s tem, da je na vseh svojih pismih imel štampiljo z napisom: „J. Pintar, Tischlerei — Holzhandel Altlack Ober-

krain“, da je v pismih pripovedoval, da ima jako razširjeno kupčijo, umetno mizarstvo, velike kupčije z lesnimi trgovci, s katerimi zamenjava vino za les, da ima veliko gostilno, da je sezidal že lede-nico in napravil kegljišče, da torej treba hitro piva poslati, da se ohladi o pravem času in zagotavlja, da se bode pivo (bodi že Plzensko, ali iz Sillbergga ali Beljaka) gotovo udomačilo in bode promet potem za dotične pivovarne velikansk v tem kraju. Vsaki firmi, pri kateri je kaj naročal, imenoval je Pintar kot reference imena veletržcev, pri katerih se more poizvedeti o njegovem gmotnem stanju. Razen že navedenih sleparij, katere so se zatožencu Pintarju posrečile, je pa še lepo število poskušanih sleparij, katere so mu pa izpodletele, bodi si da so bili dotični trgovci ali tovarne previdni, da so vprašali na verodostojnem kraju, ali pa da so poslali blago le proti poštnemu povzetju, katerega neso hoteli preklicati, dasi jih je zatoženec šestokrat pismeno nagovarjal. Ogoljufati je hotel Pintar še drugikrat firmo Moritz Schreiber v Badenu za sodček mailbergerja za 28 goldinarjev; društvo vinskih kmetovalcev v Ostrogonu na Ogerskem za 50 litrov rudečega in za 56 litrov belega gorskega vina, liter po 14 do 20 krajcarjev, tvrdko S. Altstoch in sinovi v Budimpešti za naročena vina v znesku 1341 gld., od vinskih trgovcev Moritz Fleischmann & Comp. v Budimpešti vina za 700. gld., od vinskih trgovcev Samuel Lenk v Sopronji vina za 445 gld., od parnega mlina v Budimpešti moke za 63 gld., od firme Ignacij Lichtenstern 6 jermenov za stroje za 270 gld. in od Gundalberta Floisa v Radgoni vina za 92 gld. Vsa ta naročila so bila sleparska, dobil jih pa Pintar zaradi tega ni, ker so bili dotičniki previdni in neso šli na limanice. Pintar sicer pravi, da ni imel namena koga goljufati, a ta trditev je malo verjetna, če se pomisli, da ni imel nikakega premoženja in da je za vsa naročila imel le sleparske namene. Zatoženi Pintar pa ni samo goljufal za svojo osebo, temveč deloma tudi za Toneta Demšarja. Slednji imel je, ko je bil še fant, nezakonskega otroka z nekim dekletom in kakor je sodnja razsodila, imel bil bi plačevati vsak mesec do spolnjenega 14. leta po 5 gld. na mesec. To je njegovega očeta Luko Demšarja silno razjarilo, in izročil je zategadelj vse posestvo mesto sinu Tonetu Demšarju, istega ženi Minki Demšar, tako da ni imel Tone Demšar nikakega premoženja, torej tudi nobenega postavnega plačila. To postopanje trdega očeta bilo je morda povod, da je Anton Demšar, ki je ubežal v Ameriko, zapeljeval svoje sozatožence k raznim goljufijam. S Pintarjem sta se seznanila in mnogo razgovarjala, naposled pa dogovorila za razne goljufije, pri katerih je bil prvi „correspondent“ za Antona Demšarja zatoženec Janez Pintar. Pisal je pismo vinski trgovini Gabriel & Comp. v Jagru in naročil vina za 574 gld. V pismu označil je Demšarja za premožnega posestnika in je dotično firmo s tem pripravil, da mu je doposlala vino. Nadalje je pisal Pintar v Demšarjevem imenu tovarnarju Töpferu v Urfahru in mu izsleparil spirita za 53 gld. Slednjič pisal je za Demšarja več pisem na „Erste Landwirtschafts-Maschinenfabrick in Stockerau“, kateri sta tako izsleparila strojev za 395 gld. Vse to pisarenje je bilo popolnem sleparsko, kajti Pintar je dobro vedel, da prijatelj Tone Demšar nema nikakega premoženja, in da je vse naročevanje le premišljena sleparija. V razne te goljufije zapletena sta bila tudi Demšarjev brat Miha in žena Minka Demšar. Tone Demšar vsprejel je od zatoženca Pintarja naročene kmetijske stroje v vrednosti 395 gld. 7. aprila 1884 in pozneje še drug stroj v vrednosti 40 gld. Za vse te stroje plačalo se je le poštno povzetje 105 gld., ostalih 330 gld je Tone Demšar ostal dolžan. 5. aprila 1884, ko je dobil „aviso“, da dobi na železnici naročene stroje, prišel je k sodnji v Škofjo Loko njegov brat Miha in tožil Toneta Demšarja za 500 gld. 23. maja bila je razprava, h kateri pa Toneta Demšarja ni bilo in je bil kontumaciran. Ko je razsodba bila pravoveljavna, uložil je Miha Demšar prošnjo za rubež mobilarno in so se 4. avgusta zarubili vsi stroji, katere je bil dobil Tone Demšar. 15. septembra je bila prva dražba in Minka Demšar kupila je vse stroje za sodnijsko ceno in tovarna kmetijskih strojev v Stockerau izgubila je 330 gld., ker Tone Demšar ni imel nikakega družega premoženja. Vsa dražba vršila se je v soglasnem goljufivem namenu vseh treh udeležencev, kajti Miha Demšar in Minka Demšar

